

УДК 657:631.171/631.173

©Шматковська Т.О.*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ СІЛЬГОСППІДПРИЄМСТВ

У статті представлені результати комплексного дослідження ефективності використання основних засобів сільськогосподарських підприємств щодо визначення проблемних аспектів її оцінювання та перспективного моделювання; обґрунтовано доцільність використання спеціальних індикаторів для визначення впливу факторів, що обумовлюють диференціювання ефективності використання основних засобів, проте не підлягають вартісному (кількісному) вимірюванню. Надано рекомендації щодо формування системи індикаторів ефективності використання основних засобів із врахуванням індивідуальних стратегічних цілей розвитку кожного сільськогосподарського підприємства.

Ключові слов: ефективність використання основних засобів; сільськогосподарські підприємства; економіко-математичне моделювання; індикатори оцінювання ефективності; алгоритм дослідження ефективності.

Шматковская Т.А. Проблемные аспекты оценивания и перспективного моделирования эффективности использования необоротных активов сельскохозяйственных предприятий. В статье представлены результаты комплексного исследования эффективности основных средств сельскохозяйственных предприятий относительно выявления проблемных аспектов ее оценивания и перспективного моделирования, обосновано целесообразность использования специальных индикаторов для выявления влияния факторов, обуславливающих дифференциацию эффективности использования основных средств, но не подлежат количественному измерению. Подано рекомендації относительно формирования системы индикаторов по эффективности использования основных средств с учетом индивидуальных стратегических целей развития каждого сельскохозяйственного предприятия.

Ключевые слова: эффективность использования основных средств; сельскохозяйственные предприятия; экономико-математическое моделирование; индикаторы оценивания эффективности; алгоритм исследования эффективности.

T.O. Shmatkovska. The problem aspects of the evaluation and promising simulation of the efficiency of application of non-circulating assets of agricultural enterprises. In the article the results of the complex research of the efficiency of the functioning of permanent assets of agricultural enterprises, with the aim of revealing their problem aspects of its evaluating and perspective modelling were summarized. Substantiated was the advisability of application of special indicators for determination of the influence the factors, which cause differentiation of the efficiency of the functioning of basic ways but should not be subjected to quantitative (value) survey. Recommendations were given for formation of indicators for efficiency of the permanent assets us, with regard to individual strategic objectives of development of each agricultural enterprise.

* канд. екон. наук, доцент, НУ «Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки», м. Луцьк

Keywords: the efficiency of the functioning of basic ways; agricultural enterprises; economical and mathematical modelling; special indicators for determination of the efficiency; the algorithm of the research of effectiveness.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки формування належного складу, структури та комплектації основних засобів на сільгоспідприємстві передбачає відволікання з обороту значних капіталовкладень, а також високу ймовірність довгострокового залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів, то, на нашу думку, особливо важливе значення належить адекватному оцінюванню результативності та ефективності використання таких об'єктів необоротних активів у забезпеченні реалізації та безперервного підтримання виробничого процесу.

Водночас, на нашу думку, залишається невирішеним комплекс проблемних аспектів щодо аналітичного оцінювання ефективності використання основних засобів, які за умови їх ґрунтовного вивчення формуватимуть можливості для коректування вектору росту ефективності основних засобів на засадах підвищення оперативності та виваженості прийняття управлінських рішень в сільськогосподарських підприємствах.

Метою статті є дослідження проблемних аспектів оцінювання та перспективного моделювання ефективності використання основних засобів сільськогосподарських підприємств на сучасному етапі формування ринкових умовах ведення господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням одержаних результатів. Розуміння сутності ефективності пов'язане із розвитком теорії стратегічного управління підприємством. Так, у своїх працях Друкер П. зазначає, що ефективність можна розуміти по-різному: “у першому випадку ефективність означає – робити потрібні речі (“doing right thing”), а в іншому – створювати потрібні речі (“create the right thing”) [1].

Вчені Турило А. М. та Турило А. А. виділяють окремі види економічної ефективності основних засобів:

- проміжна ефективність, за якої в якості результативної ознаки виступає виручка від реалізації продукції, а в якості затрат виступають поточні витрати підприємства на формування та використання основних засобів;

- кінцева ефективність (або загальноприйняте розуміння ефективності), де в якості результативної ознаки виступає прибуток, а в якості затрат – поточні витрати оцінюваного ресурсу підприємства (основних засобів);

- змішана економічна ефективність, яка синтезує значення показників для проміжної та кінцевої ефективності [2].

Під визначенням ефективності основних засобів за Фарреллом (Farrell) слід розуміти розрахунок відношення фактичної продуктивності основних засобів до максимально можливої її величини [3].

Вважаємо, що вартим уваги є підхід відомого вченого Фукса А. Е. щодо узагальнюючого показника ефективності використання основного капіталу. На його думку, цим показником є “капіталовіддача”, що обчислюється відношенням річного обсягу товарної (валової) продукції або національного доходу (чистої продукції) до середньорічної вартості основного капіталу. Окрім того, в його наукових працях зустрічається також й інший показник ефективності використання основних засобів – “прирістна капіталовіддача” [4], що оцінюється як результат використання капіталу, який введено в експлуатацію протягом звітного періоду.

На думку Дячек В. І., з метою забезпечення належного якісного дослідження ефективності використання основних засобів, особливо значної ваги набула доцільність розробки алгоритму щодо виявлення величини витрат, виділення яких визначається не-

обхідністю підтримання достатніх експлуатаційних властивостей сільськогосподарської техніки, що обумовлено значною складністю застосування в нинішніх умовах досить застарілих нормативних документів [5, с. 26]. З цією метою вченим Дячек В. І. запропоновано здійснити певне об'єднання відомої методики за ГОСТами [6] та окремих елементів алгоритмів, що використовуються у зарубіжних країнах [7].

Зокрема, встановлено, що зарубіжні методики надають можливість виключити або дещо обмежити дію значної частини недоліків, що присутні у застарілих вітчизняних ГОСТах, проте у них невраховано специфіку сільськогосподарського виробництва в нашій країні. Зокрема, відчутна суттєва різниця у величинах коефіцієнтів щодо витрат на ремонтні роботи, коефіцієнтів щодо готовності технічних засобів тощо. Тому доцільним, на нашу думку, видається адаптація окремих компонентів алгоритму, запропонованого зарубіжними вченими до реалій ведення господарської діяльності в нашій країні. Вважаємо, що важливо сформулювати нову модель оцінювання ефективності використання основних засобів сільськогосподарського призначення, із врахуванням можливостей її побудови на раціональному симбіозі вітчизняних та зарубіжних алгоритмів.

Разом з тим важливе значення, на нашу думку, належить необхідності розробки моделі оцінювання ефективності використання основних засобів за результатами реалізації процесу впровадження прогресивних техніко-технологічних зразків обладнання на сільгосппідприємствах.

Так, вченим Шерстенниковим Ю.В. запропоновано застосовувати методи економіко-математичного моделювання для чисельного дослідження впливу зростання показника фондівдачі, що має місце при впровадженні інноваційних технологій, на динаміку функціонування та розвитку малих та середніх, за обсягами діяльності, підприємств.

Запропонована ним модель розроблена на основі припущень що підприємство в подальшому розвиватиметься виключно за рахунок внутрішніх джерел (прибутку), а основні виробничі засоби – єдиний фактор, що визначає виробіток продукції. У моделі Шерстенникова Ю. В. виробнича діяльність описується однофакторною виробничою функцією, а темпи розвитку підприємства визначаються динамікою розвитку основних виробничих засобів [8, с. 279].

За результатами використання методики, запропонованої Шерстенниковим Ю.В., вдалося встановити, що для відносно невеликих горизонтів планування (до 12 місяців) витрати, понесені з метою отримання нових об'єктів основних засобів, що носять активне функціональне призначення, для значної частини підприємств не зможуть бути окуплені в повному обсязі. Тобто віддача основних засобів виробничого призначення за такий період не матиме очікуваного зростаючо-високого значення та не зможе в достатній мірі відповідати експлуатаційним можливостям підприємства. Тому у такому відносно короткостроковому періоді придбання якісно нового техніко-технологічного обладнання або устаткування для підприємства є не досить доцільним, а виробничу діяльність необхідно здійснювати, виключно використовуючи основні засоби, що знаходяться у наявному розпорядженні на даний конкретний часовий період.

Окрім того, виявлено, що для порівняно довгострокових горизонтів планування, що становлять не менше 36-ти місяців, рівень фондівдачі основних засобів та фонд нагромадження для більшості підприємств характеризуються залежністю, що носить досить істотний характер. Виходячи з цього, можна із впевненістю стверджувати, що для ефективного впровадження інноваційних технологій на сільгосппідприємствах період окупності таких основних засобів повинен становити понад 36 місяців.

Зауважимо, що нами викладено лише частину результатів застосування такої моделі, що були встановлені як найбільш розповсюджені для функціонування сільськогосподарських підприємств. При оперативному маневруванні числовими показниками

параметрів моделі Шерстенникова Ю.В. в конкретних умовах господарювання можна отримати значно ширший інформативний спектр даних, необхідних та достатніх для прийняття вдалих управлінських рішень.

На нашу думку, моделювання щодо оцінювання ефективності використання основних засобів, що розроблене та запропоноване Шерстенниковим Ю.В. є досить дієвим та результативним у застосуванні. Проте, разом з тим, широка практична реалізація запропонованого алгоритму є досить проблематичною, оскільки він базується на суттєвих обмеженнях, вплив яких автоматично знівельовано. Практика ведення виробничо-господарської діяльності засвідчує що, в значній частині підприємницьких структур вплив знівельованих у даній моделі факторів є досить вагомим, а тому – потребує обов'язкового врахування у проведенні розрахунків щодо визначення ефективності основних виробничих засобів. Таким чином, на нашу думку, модель Шерстенникова Ю. В. щодо комплексного оцінювання ефективності використання основних засобів із використанням методів економіко-математичного моделювання є доцільною у застосуванні виключно для малих та середніх, за обсягами діяльності, сільськогосподарських підприємств.

Разом з тим Мазуркевич І.О. виділяє комплекс принципів [9, с. 92], на основі яких, на її думку, повинно здійснюватись оцінювання та перспективне моделювання ефективності використання основних засобів:

– принцип відповідності, що визначає необхідність забезпечення взаємозв'язку між окремим критерієм та системою показників ефективності використання оборотних матеріальних активів;

– принцип плановості, сутність якого полягає в тому, що для кожного підприємства досить важливим є врахування і планування на перспективу показників ефективності використання основних засобів;

– принцип єдності – відображає необхідність формування взаємоузгодженості між загальними і частковими показниками ефективності використання основних засобів;

– принцип зацікавленості, що полягає в обов'язковому обґрунтуванні необхідності стимулювання до покращення ефективності маневрування виробничими факторами з метою пошуку, виявлення і реалізації резервів соціально-економічного розвитку підприємства [9].

В підсумку за результатами проведеного дослідження, нами здійснено узагальнення показників, що запропоновані вітчизняними та зарубіжними вченими для забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів сільськогосподарських підприємств (табл. 1). Оцінювання результатів викладеного узагальнення надає підстави стверджувати, що більшість вчених при дослідженні ефективності оборотних матеріальних активів особливу увагу акцентують на необхідності розрахунку фондовіддачі та рентабельності основних засобів виробничого призначення.

Для підтвердження висловленого міркування зазначимо, що вчений-економіст Лемка С.В. також вважає, що з одного боку, узагальнюючим показником ефективності використання основних виробничих засобів є рентабельність, але з іншого – наголошує, що для проведення поглибленого аналізу використання лише одного показника є досить обмеженим. Приєднуємося до думки, що з метою забезпечення системного дослідження ефективності використання основних засобів доцільним є забезпечення всебічного оцінювання цілого комплексу показників, що надаватиме можливість ідентифікації факторів, які впливають на виявлення резервів зростання ефективності та сприятиме формуванню можливостей моделювання розвитку її рівня на перспективу. Особливо це твердження є справедливим в умовах низької достовірності інформації, отриманої в результаті не досить якісного ведення бухгалтерського обліку, зокрема щодо вартісної оцінки основних засобів, рівня їх фізичного спрацювання, що сприяє формуванню пе-

редумов для деформування репрезентативності окремих показників.

Таблиця 1

Систематизація показників, що запропоновані вченими
для оцінювання ефективності використання основних засобів*

№ з/п	Показники, запропоновані для оцінювання ефективності використання основних засобів	Вчені, що пропонують для дослідження показники (відмічено знаком "+")														
		Береславська О.А.	Гарасим П.М.	Гриньова В.М.	Гудима О.В.	Ішук С.О.	Каплан Т.Д.	Кірейцев Г.Г.	Краснощок С.О.	Мельник В.М.	Підлісецький Г.М.	Плаксінко В.Я.	Сейнт-П'єр Н.Р.	Тарасенко Н.В.	Фукс А.Е.	Чорномаз В.С.
1.	Віддача основних засобів (фондовіддача)			+		+		+	+	+		+		+	+	
2.	Рентабельність основних засобів			+				+	+	+				+		
3.	Абсолютна сума прибутку з розрахунку на 1 грн. (100 грн.) вартості основних засобів			+	+					+						
4.	Коефіцієнт зміни фондівіддачі під впливом диференційованих факторів				+											
5.	Показник виробництва валової продукції (за собівартістю чи цінами реалізації) з розрахунку на 1 грн. амортизаційних відрахувань											+				
6.	Показник виходу продукції (валової) з розрахунку на 1 га земельної площі, на 1 голову худоби	+	+							+		+				
7.	Показник суми виручки від реалізації продукції у розрахунку на повну вартість основних засобів (чи на їх спожиту частину – амортизаційні відрахування)									+		+				
8.	Показник питомих капітальних вкладень в основні засоби на 1 грн. приросту продукції															+
9.	Норма прибутку на основні засоби (оптимальне значення – понад 6 %)												+			
10.	Норма прибутку на власні основні засоби (оптимальне значення – 6-10 %)												+			
11.	Коефіцієнт обороту основних засобів									+		+	+			
12.	“Прирістна капіталовіддача”, як показник результативності капіталу, що нещодавно введено в експлуатацію														+	

*Розроблено та узагальнено автором на основі джерел: [4, 10-14].

Окрім того, вважаємо, що на особливу увагу щодо виявлення можливостей практичної реалізації розрахунків та оцінювання отриманих результатів, заслуговують: показник виробництва валової продукції (за собівартістю чи цінами реалізації) з розрахунку на 1 грн. амортизаційних відрахувань; коефіцієнт питомих капітальних вкладень в основні засоби на 1 грн. приросту продукції.

Такі міркування базуються на припущенні, що за результатами розрахунку цих показників стає можливим отримання даних із високим ступнем достовірності та інформативності щодо різних аспектів досліджуваної проблематики.

Вважаємо, що побудова алгоритму дослідження ефективності використання основних засобів повинна передбачати обов'язковий аналіз факторів, що здійснюють вплив на індикатори їх ефективності.

Пропонуємо власний логічно структурований алгоритм моделювання факторного аналізу ефективності використання основних засобів сільськогосподарських підприємств (рис. 1).

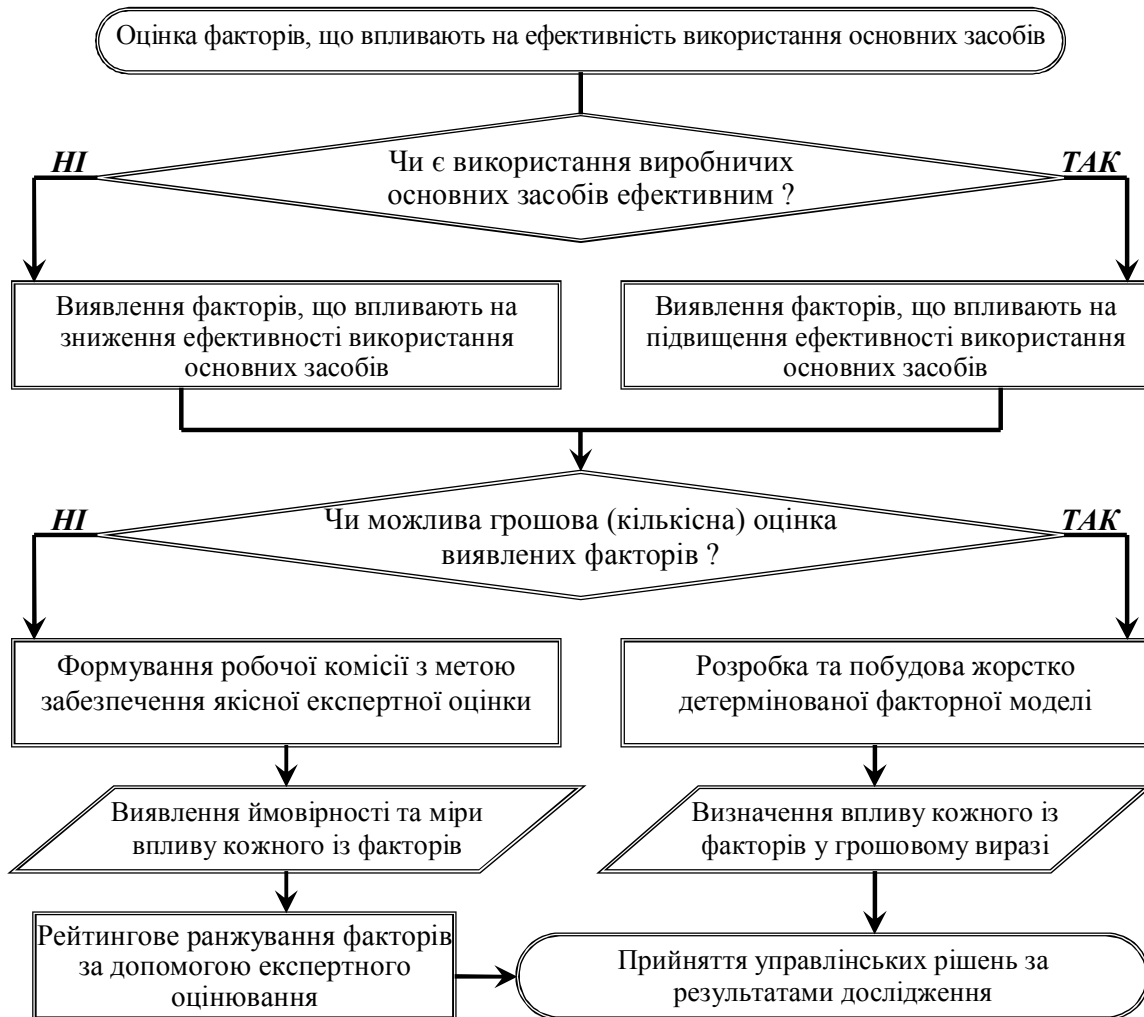

Рис. 1. – Алгоритм моделі факторного дослідження ефективності використання основних засобів*

Практика ведення господарської діяльності доводить, що під час розробки відпо-

* Власна розробка автора

відної факторної моделі, потребує докладного розгляду вплив не лише кількісно оцінюваних факторів, тобто таких, які підлягають включенню у економіко-математичні рівняння, а й дія тих, що не підлягають чіткому кількісному вимірюванню (вплив морального зносу, можливості диверсифікації технологічного процесу тощо). Це обумовлене тим, що недостатнє або не досить повне врахування означених факторів спроможне здійснювати суттєвий вплив на деформування інформації, необхідної для прийняття вдалих управлінських рішень, значно знижуючи ефективність їх впровадження.

Деякі вчені [15-17] пропонують для практичної реалізації власні механізми трансформування впливу факторів, які забезпечують дію на ефективність основних засобів, проте не піддаються кількісному вимірюванню, у чітко-виражені кількісні показники, що здійснюються за посередництва певних розрахункових процедур, трансформованих у відповідні формульні вирази.

На нашу думку, для забезпечення вдалого кількісного дослідження впливу факторів, що не підлягають або важко піддаються такому оцінюванню, доцільно розробити певну систему рейтингового аналізу, яка базувалася б на основі експертних оцінок і надавала можливість виявлення ймовірності їх настання та міри впливу на індикатори ефективності використання основних засобів підприємства.

Висновки

Вважаємо, що дослідження економічної ефективності основних засобів у методологічному аспекті не повинно базуватися виключно на основі пошуку певного узагальнюючого показника, а – визначатися шляхом формування системи індикаторів, відібраних із врахуванням стратегічних цілей розвитку кожного окремого сільськогосподарського підприємства.

Щодо відображення рівня ефективності використання основних засобів підприємств, то можливою видається реалізація одного із двох домінуючих напрямів забезпечення цього процесу – через використання адекватної системи критеріїв і показників, що надаватимуть можливість охарактеризувати її в кількісному вираженні; або за посередництва комплексу критеріїв та індикаторів, що уможливлуватимуть формування змістовних, якісних характеристик ефективності.

Список використаних джерел:

1. Drucker P.F. Managing for Results / P.F. Drucker [Електронний ресурс]. – Режим доступу з : <www.fntraining.ru>. – Заголовок з екрану.
2. Турило А.М. Дальнейшее исследование сущности экономической эффективности, классификации ее видов / А.М. Турило, А.А. Турило // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 3. – С. 152-157.
3. Farrell The measurement of productive efficiency / Farrell. – 1957. – P. 253-281.
4. Фукс А.Е. Амортизація і оновлення основного капіталу : проблеми теорії і практики / А.Е. Фукс. – К. : КДЕУ, 1996. – 160 с.
5. Дячек В.І. Застосування імітаційного моделювання для визначення ефективності використання сільськогосподарської техніки / В.І. Дячек // Статистика України. – 2006. – № 2. – С. 26-30.
6. Техника сельскохозяйственная. Методы экономической оценки : ГОСТ 23728-88. – М. : Госстандарт, 1988. – С. 4.
7. Cross T. Machinery cost calculation methods / T. Cross // Agricultural Extension Service University of Tennessee Institute of Agriculture, AE&RD. – 1998. – № 13. – P. 8.
8. Шерстенников Ю.В. Моделювання впливу інноваційних технологій на економічну ефективність підприємств малого й середнього бізнесу / Ю.В. Шерстенников // Держава та регіони : серія : Економіка та підприємництво. – 2008. – № 2. – С. 278-

- 281.
9. Мазуркевич І.О. Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві / І.О. Мазуркевич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 2 (57). – С. 91-93.
 10. Гарасим П.М. Методологічні аспекти оцінки, ефективності та відтворення основних фондів при реформуванні сільськогосподарських підприємств (на матеріалах Західного регіону України) : автореф. дис. ...доктора екон. наук / П.М. Гарасим / Львівський державний аграрний університет. – Львів, 1996. – 50 с.
 11. Гриньова В.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2004. – 424 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
 12. Каплан Т.Л. Пути улучшения использования основных производственных фондов автомобильного транспорта / Т.Л. Каплан. – М. : Транспорт, 1981. – 246 с.
 13. Мельник В.М. Основи економічного аналізу : короткий теоретико-методологічний курс : навч. посібник / В.М. Мельник. – К. : Кондор, 2003. – 128 с.
 14. Формування ринків матеріальних ресурсів АПК / [За ред. Г.М. Підлісецького]. – К. : Інститут аграрної економіки, 2001. – 428 с.
 15. Гетьман О.О. Економіка підприємства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.О. Гетьман, В.П. Шаповал. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
 16. Дмитриєнко В.С. Оцінка ефективності використання інтелектуальних активів / В.С. Дмитриєнко // Інноваційно-інвестиційна модель розвитку національної економіки : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф., 26 лют. 2008р., м. Донецьк / Нац. акад. наук України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Ін-т економіки пром-сті ; [ред. кол. : Шубін О.О. та ін.]. – Донецьк : ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, 2008. – С. 58-61.
 17. Стюарт Т. Богатство от ума / Т. Стюарт. – Минск : Парадокс, 1998. – 368 с.

Bibliography:

1. Drucker P.F. Managing for Results / P.F. Drucker [Електронний ресурс]. – Режим доступу з : <www.fintraining.ru>. – Заголовок з екрану.
2. Turylo A.M. Further investigation of the essence of economic efficiency, the classification of its types / A.M. Turylo, A.A. Turylo // Actual problems of the economy. – 2004. – № 3. – P. 152-157. (Rus.)
3. Farrell The measurement of productive efficiency / Farrell. – 1957. – P. 253-281.
4. Fuks A.E. Depreciation and renovation of capital : theory and practice / A.E. Fuks. – К. : KDEU, 1996. – 160 p. (Ukr.)
5. Dyachek V.I. Application of simulation to determine the efficiency of agricultural machinery / V.I. Dyachek // Statistics of Ukraine. – 2006. – № 2. – P. 26-30. (Ukr.)
6. Agricultural engineering. Methods of economic evaluation : GOST 23728-88. – М. : Gosstandart, 1988. – P. 4. (Rus.)
7. Cross T. Machinery cost calculation methods / T. Cross // Agricultural Extension Service University of Tennessee Institute of Agriculture, AE&RD. – 1998. – № 13. – P. 8.
8. Sherstennikov Y.V. Modeling the impact of innovative technology on the economic efficiency of enterprises SME / Y.V. Sherstennikov // State and Regional : Series: Economics and Business. – 2008. – № 2. – P. 278-281. (Ukr.)
9. Mazurkiewicz I.O. Evaluation of fixed assets in the enterprise / I.O. Mazurkiewicz // Formation of market relations in Ukraine. – 2006. – № 2 (57). – P. 91-93. (Ukr.)
10. Harasym P.M. Methodological aspects of evaluation of efficiency and reproduction of fixed assets in reforming agricultural enterprises (based on Western Ukraine) : Abstract.

- dis. Dr. ... economical. Science / P.M. Harasym / Lviv State Agrarian University. – Lviv, 1996. – 50 p. (Ukr.)
11. Grineva V.M. Finance Companies : teach. important among. / V.M. Grinyova, V.A. Koyuda. – 2nd ed., revised. and add. – K. : Znannya-Pres, 2004. – 424 p. – (Higher Education XXI century). (Ukr.)
 12. Kaplan T.L. Ways of improving the use of fixed assets of road transport / T.L. Kaplan. – M. : Transport, 1981. – 246 p. (Rus.)
 13. Mel'nik V.M. Fundamentals of Economic Analysis : theoretical and methodological short course : teach. user / V.M. Mel'nik. – K. : Condor, 2003. – 128 p. (Ukr.)
 14. Formation markets material resources APC / [ed. G.M. Pidlisetsky]. – K. : Institute of Agricultural Economics, 2001. – 428 p. (Ukr.)
 15. Getman O.O. Economy : a textbook for university students / O.O. Getman, V.P. Shapoval. – K. : Center of textbooks, 2006. – 488 p. (Ukr.)
 16. Dmytryyenko V.S. Evaluating the effectiveness of the use of intellectual assets / V.S. Dmytryyenko // Innovation and investment model of the national economy : Materials and International. scientific-practical. conf., February 26, 2008, Donetsk / Nat. Acad. Sciences of Ukraine, Donets. nat. University of economy and trade. M. Tugan-Baranovsky, Institute of Economics prom-sti, [Ed. count. : O. Shubin et al.]. – Donetsk DonSUET Mikhail Tugan-Baranovsky, 2008. - P. 58-61. (Ukr.)
 17. Stewart T. Wealth from mind / T. Stewart. – Minsk : Paradox, 1998. – 368 p. (Rus.)

Рецензент: М.І. Карлін
д-р екон. наук, проф. НУ «СНУ ім. Лесі Українки»

Стаття надійшла 11.10.2012

УДК 339.524.4

©Щолокова Е.М.,¹ Горошко О.В.,² Кадыгробова Е.Н.³

ПЕРЕДАЧА ТЕХНОЛОГИЙ КАК СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА ВЫХОДА ПРЕДПРИЯТИЙ НА ВНЕШНИЕ РЫНКИ

В статье рассмотрены теоретические основы и дан анализ международной передаче новых технологий. Предложены мероприятия по расширению связей украинских предприятий с зарубежными партнерами.

Ключевые слова: лицензирование, франчайзинг, ноу-хау, передача технологий.

О.М. Щолокова, О.В. Горошко, Е.Н. Кадыгробова. Передача технологий як сучасна форма виходу підприємств на зовнішні ринки. У статті розглянуті теоретичні основи і дан аналіз міжнародній передачі нових технологій. Запропоновані заходи щодо розширення зв'язків українських підприємств з іноземними партнерами.

Ключові слова: ліцензування, франчайзинг, ноу-хау, передача технологій.

O.M. Scholokova, O.V. Goroschko, E.N. Kadigrobova. Transfer of technologies

¹ ст. преподаватель, ГВУЗ «Приазовский государственный технический университет», г. Мариуполь

² ассистент, ГВУЗ «Приазовский государственный технический университет», г. Мариуполь

³ студентка, ГВУЗ «Приазовский государственный технический университет», г. Мариуполь